

بررسی
فقهی و حقوقی
نفقة

تأليف
محمدرضا محققى

شماره ۱۳۹۱

سرشناسه : محققى، محمدرضا، ۱۳۵۵ -

عنوان و نام پدیدآور : بررسى فقهى و حقوقى نفقه/ تالیف محمدرضا محققى.

مشخصات نشر : مشهد: خورشید خاور، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهرى : ۱۴۴ص.

شابک : ۵۰۰۰۰ ریل: 978-600-92296-6-6

وضعیت فهرست نویسى : فیا

موضوع : نفقه - - نفقه -- ایران - - حقوق خانواده -- ایران

رده ى كنگرى : ۱۳۹۱۹/۱۸۹۸P ب۳۴/م

رده بندى ى : ۳۶/۲۹۷

شماره کتابشناسى ملی : ۳۰۰۲۰۸۱

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

نام کتاب: بررسى فقهى و حقوقى نفقه

مؤلف: محمد رضا محققى.

ناشر و مركز پخش: انتشارات خورشید خاور ۰۹۱۵۵۳۳۹۵۵۳

چاپ و صحافى: چاپ ثامن.

نوبت و سال چاپ: چاپ اول - ۱۳۹۲.

قطع و تیراژ: رقعى ۱۰۰۰ نسخه.

قیمت : ۵۰۰۰ تومان.

تعداد صفحات: ۱۴۴ صفحه.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۲۹۶-۶-۶

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
سخن ناشر	۸
پدمه	۹
بخش اول: بررسی فقهی و حقوقی پرداخت نفقه	۱۱
فصل اول: ماهیت و مفهوم پرداخت نفقه	۱۳
مبحث اول: الزام زوج به پرداخت نفقه	۱۳
گفتار اول: مفهوم الزام زوج به پرداخت نفقه	۱۳
الف) تعریف الزام	۱۳
ب) تعریف نفقه	۱۴
۱- معنای لغوی نفقه	۱۴
۲- تعریف اصطلاحی نفقه	۱۵
گفتار دوم: بررسی حقوقی پرداخت نفقه	۱۹
الف) الزام بودن اتفاق در حقوق ایران	۱۹
ب) الزام بودن اتفاق در بعد از ظهور اسلام	۲۰
فصل دوم: نفقه	۲۳
مبحث دوم: ماهیت الزام به پرداخت نفقه	۲۳
گفتار اول: بررسی فقهی حکم الزام به پرداخت نفقه	۲۳
الف) حق یا حکم بودن الزام به نفقه	۲۷
۱- تعریف حق و آثار آن	۲۷
۲- تعریف اقسام و ویژگی‌های حکم	۲۷
ب) عدم ملزم بودن زوج به پرداخت نفقه	۲۷
۱- تعریف شرط و اقسام	۳۱
۲- شرط باطل و مبطل عقد	۳۲

۳۲	الف) شروط باطله
۳۹	گفتار دوم: بررسی حقوقی الزام به پرداخت نفقه
۴۲	فصل اول: ضمانت اجرای پرداخت نفقه
۴۶	فصل دوم: ویژگی‌های الزام به پرداخت نفقه
۵۱	فصل سوم: شرایط الزام به پرداخت نفقه
۶۳	بخش دوم: ادله فقهی و حقوقی پرداخت نفقه
۶۵	فصل اول: بررسی ادله فقهی و حقوقی پرداخت نفقه
۶۵	بحث دوم: بررسی ادله فقهی
۶۶	۱- ادوات
۷۱	۲- روایات
۷۳	۳- اجماع
۷۳	۴- قیاس
۷۳	مبحث دوم: بررسی ادله حقوقی
۷۴	گفتار اول: مبانی فقهی
۷۶	الف) احتباس
۷۷	ب) نظریه عقد
۷۸	ج) نظریه عقد و تمکین
۸۳	د) نظریه زوجیت
۸۴	م) نظریه محققین و علمای اجتماع
۸۴	و) نظریه قوامیه
۸۵	گفتار دوم: مبنای حقوقی
۸۷	فصل دوم: نقد و بررسی ادله‌ی الزام به پرداخت نفقه
۸۷	الف) بررسی دلالت آیات و روایات
۹۱	ب) نقد و بررسی اجماع

۹۲	ج) نقد و بررسی قیاس
۹۳	بخش سوم: بطلان پرداخت نفقه در فقه و حقوق
۹۵	فصل اول: بطلان الزام زوج به پرداخت نفقه در فقه
۹۵	مبحث اول: ارتداد
۹۶	مبحث دوم: صغیر بودن زوج
۹۹	مبحث سوم: صغیر بودن زوج
۱۰۳	فصل دوم: بطلان الزام زوج به پرداخت نفقه در قانون
۱۰۳	مبحث اول: نشو و نما
۱۰۶	الف) رابطه بین نشو و نما و نفقه
۱۰۶	ب) تعریف تمکین
۱۱۴	مبحث دوم: شروط ضمن عقد
۱۱۴	مبحث سوم: تهاثر
۱۱۵	مبحث چهارم: نفقه زوج پس از ابطال نکاح
۱۲۱	فصل سوم: ضمانت اجرای حکم الزام به پرداخت نفقه
۱۲۱	۱- ضمانت اجرای مدنی
۱۳۲	۲- ضمانت اجرای کیفری
۱۳۹	نتیجه گیری
۱۴۱	منابع و مأخذ

سخن ناشر

تبلیغ و انتشار علوم مختلف از جمله رسالت‌های پیام آوران و ناشران متعهد است.

انتشارات خورشید خاور امیدوار است تا در پرتو توجهات حق تعالی و امدادهای الهی و همکاری و همدلی اهل قلم و استادان و محققان دلسوز مؤمن بتواند به سوی اهداف مشترک خود و مؤلفان محترم گام بردارد. در این راستا از همه استادان و محققان ارجمند رشته‌های گوناگون علمی دعوت به همکاری می‌کند، تا با شناسایی نیاز جامعه علمی و عمومی با انجام تحقیقات خود این زمینه، ما را یاری کنند.

انتشارات خورشید خاور، آثار و کتب مؤلفان و مترجمان محترم را با کمال دقت و امانت، در کوتاه‌ترین زمان ممکن و تعداد دلخواه، با کیفیتی مناسب به چاپ می‌رساند. ناشر آموختن، دانشجویان و مخاطبان دیگر بتوانند به موقع و در اسرع وقت به دسترسی پیدا کنند.

طبیعی است مسئولیت محتوای آثار و کتب چاپ شده بر عهده نگارندگان است و انتشارات خورشید خاور هیچ‌گونه تلاشی نمی‌کند تا با دقت و بصیرت آنان در محتوا و به مصداق آیه شریفه «انسان الی طعامه» خوراک فکری سالمی را برای دانش پژوهان فراهم کند. از صاحب نظران و اصحاب قلم تقاضا دارد هر گونه تمسح و یا کمی و کاستی در کتاب را به ناشر یا مؤلف متذکر شوند تا در چاپ بعدی اصلاح شود.

انتشارات خورشید خاور

مقدمه

نفقة زوجه شامل: خوراک، پوشاک، مسکن و ... می شود که در کتب فقهی و حقوقی مطالب فراوانی ذکر شده است. مطالبی از قبیل: موضوع نفقه، مقدار نفقه، بطلان نفقه، ضمانت اجرا در پرداخت نفقه، شرایط وجوب نفقه و ...

پس از وقوع نکاح، زن و شوهر به حکم قانون، حقوق و تکالیف گوناگونی در برابر یکدیگر دارند (ماده ۱۱۰۲ ق.م). اگر چه بخش عمده‌ای از این حقوق و تکالیف به مرد می رسد و پیوند معنوی و روحی زن و شوهر اهمیت بیشتری را داراست. اما به خانواده، تربیت فرزندان هزینه‌هایی دارد که باید یکی از زوجین یا هر دو بر عهده آن شوند. همین ضرورت سبب شده است که زن و مرد از نظر حقوقی نیز با هم رابطه حقوقی پیدا کنند، در تنظیم این گونه رابطه قانون هم نظارت دارد.

در بحث نفقه سؤالاتی مطرح می شود، بنابر این، در باب پرداخت نفقه بر شوهر چیست؟ چرا در شریعت اسلامی نفقه بر مهندس مردمان گذاشته شده است؟ علت سرپرستی مردان است، یا ناتوانی زن از تأمین زندگی خویش، یا لازم بودن در خانه و ...؟

آن چه اهمیت دارد این است که مقتضیات زمان و مکان که با تحولاتی که در سایه پیشرفت های علمی در زمینه های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی به وجود آمده است، می تواند زمینه ساز تحولی نو در تأمین

هزینه‌های زندگی خانواده باشد، از یک طرف پیشرفت تکنولوژی به خصوص در مورد لوازم خانگی از قبیل جاروبرقی، ماشین لباس‌شویی و ظرفشویی باعث کاهش چشمگیر کار زنان در منزل شده است، تفکر و دانش فنی اهمیت به سزایی پیدا نمود که زنان نه تنها از خود در این زمینه معف و ناتوانی نشان نداده‌اند، بلکه پا به پای مردان پیش رفته و در بعضی از موارد نیز، قدم‌های بیشتری هم نسبت به مردان برداشته‌اند و از سوی دیگر سیستم سازمان‌های اجتماعی جهت نگهداری کودکان و به عهده گرفتن آموختن تربیت آن، مجال بیشتری برای زنان فراهم کرده است. اگر در گذشته فرزندان تا سنین نوجوانی و حتی بیشتر از آن در کنار خانواده به سر می‌بردند اما در عصر کنونی بخش زیادی از عمر خود را به دور از خانواده و در مهدی‌ها، شیرخوارگاه‌ها و مدارس سپری می‌کنند. همه‌ی این موارد، امروز بخش قابل توجهی از شاغلین ادارات دولتی و خصوصی را زنان تشکیل می‌دهند و سوابقات در آمد زنان را فراهم کرده است.

این پژوهش شامل ۳ بخش می‌باشد که آنها عبارتند از:

بخش اول:

در مورد بررسی فقهی و حقوقی پرداخت نفقه

بخش دوم:

در مورد ادله‌ی فقهی و حقوقی پرداخت نفقه

بخش سوم:

در مورد بطلان پرداخت نفقه در فقه و حقوق